

علی‌رغم انتشار خبرهایی از شیوع عضوی از خانواده آبله، هنوز گزارشی از رسیدن این ویروس به ایران نداشته‌ایم

از آبله میمونی خیلی نترسید

فرهیختگان

هنوز پربرنده «کرونا» و «تب‌دنگی» بسته نشده که خبرها حاکی از شیوع ویروس جدید در کشورهای جهان دارد. «آبله میمونی» نام بیماری ویروسی است که سازمان بهداشت جهانی را ناچار به اعلام وضعیت اضطرار کرده است. اطلاعاتی‌های سازمان بهداشت جهانی، سطوح مختلفی دارد که شامل سطوح اضطرار پایین، متوسط و بالا می‌شود. براساس این سطح بندی، «جمهوری دموکراتیک کنگو» در قاره آفریقا جزء منطقه «سطح اضطرار بالا» قرار گرفته و در حال حاضر هیچ کشور دیگری در این سطح قرار ندارد. در عین حال این آبله میمونی مثل دیگر بیماری‌هایی که در سال‌های اخیر با آن دست و پنجه نرم می‌کنیم، نوظهور نبوده و مربوط به سال ۱۹۵۸ و کشف اولیه ویروس در میمون‌ها به آزمایشگاهی در دانمارک مربوط می‌شود و دو سال بعد که اولین مورد انسانی آن در کشور کنگو دیده شد. در عین حال اما این بیماری همچنان توانسته به همه‌گیری برسد و بیشتر به صورت محلی در تعداد محدودی از کشورهای آفریقا و به صورت موزایی در برخی کشورهای دیگر شناسایی شده است. همچنین خوشبختانه تاکنون مورد ابتلایی به این بیماری در کشور گزارش نشده است. شهنام عرشى، رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت با بیان اینکه ایران جزء کشورهای است که انتقال محلی آبله میمونی در آن گزارش نشده است، گفت: «در حال حاضر، کشور ما در مناطق سطح هشدار پایین قرار دارد.» با این حال اما باید این موضوع را جدی بگیریم و با یادگیری و آگاهی بخشی درخصوص آن، ایمنی کافی در برابر آن داشته باشیم. پیرو همین موضوع با آمیتیس رضوانی، متخصص بیماری‌های عفونی گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

ظهور عضوی از خانواده «آبله»

رضوانی با بیان اینکه این بیماری با نام «امپاکس» یا «آبله میمونی» شناخته می‌شود، گفت: «این بیماری ویروسی از خانواده همان ویروس «آبله» است. مرکز این بیماری از اول در کشورهای آفریقایی به خصوص کشور کنگو بود. از سال ۱۹۷۰ هم در این کشور آمده بود اما به صورت لوکال و محلی شیوع پیدا کرد تا اینکه یکی دو مورد خارج از آن در آمریکا دیده شد و البته مشکلی ایجاد نکرد تا سال ۲۰۲۲ که طغیانی از آن گزارش در چند کشور اروپایی هم دیده شد اما خوشبختانه زیر یک سال تا اوایل ۲۰۲۳ بیماری کنترل شد و مشکلی ایجاد نکرد. ولی همچنان بیماری در کشور آفریقایی کنگو ادامه داشت. اما از آن وضعیت اضطراری که نگران گلوبال شدن و پاندمی شدن باشیم، خارج شد.

آلان دوباره این ویروس غیر از اینکه در خود کشور کنگو افزایش پیدا کرده، چهار پنج کشور همسایه‌اش را هم درگیر کرده و فوتی‌ها و انتشار بیماری بیشتر شده و ویروس جهش پیدا کرده است. جهشی که می‌گویند اگر آن ویروس ۲۰۲۲ «کید دو» بوده این ویروس الان «کلید یک بی» است. یعنی ویروس یک جهشی پیدا کرده و طبعاً دیدیم که نزدیک به ۵۰۰ مرگ‌ومیر در ۲۰۲۴ و بیش از ۱۵ هزار ابتلا در کنگو وجود داشته است. حالا اینها به کنار، چهار کشور همسایه مثل کنیا و اوگاندا هم درگیر شده‌اند و بیشتر از ۱۰۰ مورد هم ثبت قطعی بیماری داشته‌اند. یک مورد از سوئد و یک مورد از پاکستان گزارش و باعث وضعیت اضطراری شد.»

بیماری ابتدا در حیوانات بوده است

این متخصص بیماری‌های عفونی در ادامه به بررسی علائم آبله میمونی پرداخته و گفت: «اولین علائم تب و سردرد و علائم عمومی مثل بدن درد است. فرد دچار بزرگ شدن غدد لنفاوی در گردن و زیر بغل و زیر فک می‌شود و در چند روز علائم این ضایعات پوستی شروع می‌شوند که ضایعاتش هم شبیه آبله‌هایی است که قبلاً تصاویرش را می‌دیدیم. اول ممکن است شبیه آبله مرغان باشد اما بیشتر شبیه همان آبله‌ها برعکس آبله مرغان است. یعنی دانه‌های کوچکی که صاف است و برخی دانه‌ها برجسته هستند و سر برخی از این دانه‌ها هم چرک است. دست آخر تاول می‌شوند. تاول‌های ابتداری که مایع در آن جمع شده و خیلی هم آلوده‌کننده هستند و در نهایت هم اینها می‌ترکد، زخم می‌شود و می‌افتد. زمانی که بيفتند فرد خوب شده و علائمش برطرف می‌شود و سرایتش هم از بین می‌رود. دوره بیماری این فرد چیزی حدود دو تا چهار هفته طول می‌کشد. علائم اولیه که گفتم ممکن است کمتر باشد اما این ضایعه‌های پوستی که شکل ناخوشایندی

دارد راه‌هم‌شان دارند. الگوی انتشارش در بدن چگونه است که از دیگر بیماری‌هایی که تب و ضایعات پوستی دارند جدا کنیم؟ این مشخص است و با آنها اشتباه گرفته نمی‌شود. به خصوص که ممکن است اول تاول از داخل دهان و گلو باشد و بعد صورت و بعد اندام‌ها. برعکس آبله مرغان زیاد تنه را شامل نمی‌شود. به خصوص کف دست و پا را می‌گیرد که در دیگر بیماری‌های ویروسی مثل آبله مرغان این را نمی‌بینیم. تاول‌های بزرگ هم معلوم می‌کند که این همان بیماری است. از یکی دو روز قبل اینکه تب و علائم عمومی ظاهر شود، مسری است. زمانی که تاول‌ها را دارد هم به شدت مسری است، تا زمانی که تاول‌ها خشک شده و بیفتند. وقتی فرد مبتلا به این بیماری تشخیص داده می‌شود سریعاً باید بستری شود. چرا؟ چون از چند طریق بیماری را منتقل می‌کند. تماس با خود این تاول‌ها و ترشحات بدن، تماس مستقیم با فرد، تماس جنسی با فردی که بیمار است، حتی اگر تاول هم نداشته باشد. تنفس راه اصلی انتقال این ویروس نیست اما اگر با یک فرد بیمار یا فاصله نزدیک صحبت شود، این قطره‌ها می‌پزند و می‌توانند فرد مقابل را آلوده کنند. ولی کلاً این بیماری را نمی‌توان جزء دسته ویروس‌های تنفسی قرار دهیم، بیشتر سرایت از طریق تماس است. وسایل شخصی آن فرد مثل حوله و ملحفه و هر چیزی که فرد به آن دست زده باشد آلوده است. مورد بعدی تماس با حتی حیوانات آلوده است. این بیماری اول در حیوانات آفریقا مانند برخی پستانداران کوچک مثل میمون و سنجاب وجود داشته و بعد به انسان آمده و انتقال، انسان به انسان شده است. حیواناتی مثل میمون کاملاً مثل انسان علامت‌دار می‌شوند و تاول پیدا می‌کنند اما دیگر حیوانات ممکن است کاملاً بدون علامت باشند و آلوده باشند. تماس با آنها و شکارشان و زخمی شدن توسط آنها و خوردن گوشت خام‌شان می‌تواند باعث انتقال شود.»

آبله میمونی به شدت کرونا نمی‌رسد

رضوانی درباره شدت فراگیری این ویروس توضیح داد: «به هر حال الان یک وضعیت اضطراری وجود دارد. وقتی سازمان بهداشت جهانی این شرایط را اعلام می‌کند یعنی اینکه جای نگرانی دارد. ولی اگر می‌خواهیم بگوییم مثل کرونا می‌شود، به هر حال ویروس کرونا تنفسی بود و کنترل آن خیلی راحت‌تر از ویروسی است که راه انتقال اصلی آن تماس مستقیم و راه جنسی است، اصلاً این بیماری در ابتدا فقط در افراد از مسیر جنسی منتقل می‌شده و الان بیشتر راه‌ها تبدیل به تماس پوستی شده و مساله جنسی کمتر شده است. به هر حال خوشبختانه ویروس، تنفسی نیست و از

ظاهر بیمار مشخص می‌شود و خود فرد ظاهر ناخوشایندی دارد و احساس ناامنی و اینکه انگی به او زده می‌شود، دارد و سعی می‌کند از افراد دیگر فاصله بگیرد. اینها باعث می‌شوند شرایطی که در کرونا بود و خیلی راحت در محیطی سرسته منتقل می‌شد، به آن شدت نرسد. اما به هر حال این را در نظر بگیریم که بیماری عفونی زیاد است. تغییرات اقلیمی و ورود به مناطق حیات وحش و جنگل‌زدایی عواملی هستند که باعث شده شیوع و طغیان بیماری عفونی زیاد شود. یعنی یک روز درباره تب دنگی حرف می‌زنیم و روز دیگر آبله میمونی می‌آید. این را کنترل می‌کنیم و دوباره یکی دیگری می‌آید. در نهایت ما مواردی از بیماری‌های عفونی و طغیانش را خواهیم داشت. ان شاء الله به شدت کرونا نمی‌شود چون این بیماری بیشتر به قاره آفریقا محدود است و ممکن است موردی در برخی کشورهای دیگر دیده شود اما اگر همانجا با واکسیناسیون کنترلش کنند، می‌توانند انتشارش را به کشورهای دیگر کنترل کنند. واکسنی که زده می‌شود، خوبی‌اش این است حتی اگر فرد در تماس با یک بیمار بوده باشد و بداند این فرد این بیماری را داشته اگر در عرض ۴ روز واکسینه شود، خیلی می‌تواند جلوی بیماری را بگیرد و اگر با فاصله دیرتر یعنی با فاصله ۴ تا ۱۱ روز واکسینه شود باز هم می‌تواند پیشگیری کند اما نه به آن خوبی که زودتر از ۴ روز می‌توانست انجام دهد. بنابراین واکسیناسیون برای کشور مثل ما اصلاً مطرح نیست. بیشتر مربوط به جاهایی مثل آفریقا است که شیوع بیماری زیاد است. واکسنی که می‌خواهد به منطقه اندک-میک-یعنی از یک کشور اروپایی به مثلاً کشورهای آفریقایی- برود، بهتر است یک ماه قبل واکسن را بزنند و کسانی که آنجا هستند با ابتلا به یک بیماری که شک دارند، بلافاصله باید واکسیناسیونشان را انجام دهند. واکسیناسیون بیشتر برای این موقعیت‌هاست، نه برای همه جاها و افراد دیگر. سوبه اول آن در ۲۰۲۲ مرگ‌ومیر کمتری داشت. مثلاً یک درصد بود اما مرگ‌ومیر وضعیت الان بیشتر است و به ۱۰ درصد نزدیک است. در سنین پایین‌تر و کسانی که باردار هستند و بیماری زمینه‌ای دارند، شدت و عوارض و مرگ‌ومیر بیشتر است.»

وضعیت در کشور ما جدی نیست

این متخصص بیماری‌های عفونی با یادآوری دو راه اصلی انتقال بیماری، یعنی «جنسی» و «تماس مستقیم» ادامه داد: «در کشور خودمان خددا را شکر فعلاً نداریم. در سفرهایی که می‌رویم وقتی می‌دانیم از نظر اپیدمیولوژیک کدام کشورها آلودگی دارند، باید توجه خیلی زیادی داشته باشیم. با وجود چنین ضایعات پوستی، فرد باید سریعاً ایزوله شود و کنترل کند، چون مسخر این است که اصلاً هرکس به اندازه وسع و درآمدش و هر قدر که پول دارد و در زمانی که می‌خواهد، می‌تواند طلا خرید و فروش کند. یعنی اصل خرید طلا هیچ ایرادی ندارد. امری که در اینجا محل نقد است، بدعت و خرافه در آداب و رسوم و فهم عموم از دینداری است. اینکه هرکسی که از راه برسد، با سخرتخیل رویه‌روی دوربین و اعتماد به نفس، جعلاتی را کنار هم بچیند و مردم را برای انجام یک کار در جامعه فریبخواند و برای باورپذیری نیز ماجرا را به حد گره بزند، می‌تواند ترسناک باشد. ترسناک‌تر اما باور مردم به آن چیزی است که این دست از افراد ادعا دارند و انجام اعمال یاکاری که درباره آن سخن گفته شده است.

خرافه خرید طلا در روز ۱۳ صفر با روایات دینی ما است. طلا فروشان و کسبه قدیمی بازاری می‌گویند در تمام سال‌هایی که در بازار طلا فعالیت می‌کنند، مردم معمولاً به احترام ایام عزاداری ماه‌های محرم و صفر، طلانی خریدند و بازار تقریباً کساد بود. اسامال اما یکبار به انتشار کلیپ‌هایی مبنی بر خیر یمن بودن خرید طلا در ماه صفر، مردم به طلافروشی‌ها هجوم آوردند. اغلب طلافروش‌های قدیمی بازاری می‌گویند که تا به حال و در طول تمام سال‌های کاری‌شان هیچوقت با چنین موضوعی رویه‌رو نبودند و نه در عرف، نه فرهنگ، نه دین و نه حتی مناسک ملی و عادات به جامانده از ایران باستان نیز چنین روایتی وجود ندارد.

مردان این است که اصلاً هرکس به اندازه وسع و درآمدش و هر قدر که پول دارد و در زمانی که می‌خواهد، می‌تواند طلا خرید و فروش کند. یعنی اصل خرید طلا هیچ ایرادی ندارد. امری که در اینجا محل نقد است، بدعت و خرافه در آداب و رسوم و فهم عموم از دینداری است. اینکه هرکسی که از راه برسد، با سخرتخیل رویه‌روی دوربین و اعتماد به نفس، جعلاتی را کنار هم بچیند و مردم را برای انجام یک کار در جامعه فریبخواند و برای باورپذیری نیز ماجرا را به حد گره بزند، می‌تواند ترسناک باشد. ترسناک‌تر اما باور مردم به آن چیزی است که این دست از افراد ادعا دارند و انجام اعمال یاکاری که درباره آن سخن گفته شده است.

این اتفاق شبیه به ماجرای احتکارهای خانگی سال‌های اواخر دهه ۹۰ است. مردم از روی شنیده‌ها به فروشگاه‌ها هجوم می‌برند و از ترس نبود کالاهایی مانند تخم‌میغ، روغن یا نوشابه در بازار، بیش از مصرف معمول‌شان این کالاها را می‌خریدند و در نهایت هم هم قسمه‌ها خالی می‌شد؛ چراکه خریدها بیش از نیاز معمولی خانوارها صورت می‌گرفت. مساله در اینجا به وجود آمدن

درمان اختصاصی ندارد و فقط دارویی وجود دارد که در مرحله کارآزمایی بالینی است اما هنوز دارویی نیست که در دسترس باشد. تاول‌ها خیلی دردناک است و خارش زیادی دارند. براساس علامتی که فرد دارد باید درمان و ایزوله شود که دیگر افراد را مبتلا نکند. خوبی آن این است که این ویروس با الکل به راحتی از بین می‌رود. کلاً اگر بخوایم به عنوان متخصص ضد عفونی‌بهبترین کار برای جلوگیری از ابتلا به بیماری‌های عفونی را بگوییم، شست‌وشوی دست‌هاست. آب ول و صابون و بعد الکل ضد عفونی. شیشه الکل ضد عفونی خیلی از مشکلات را حل می‌کند. عفونت‌گوارشی با تماس دست آلوده به دهن شکل می‌گیرد و ویروس تنفسی هم با تماس دست آلوده به بینی منتقل می‌شود. همین ویروس آبله میمونی هم با تماس مستقیم منتقل می‌شود. بنابراین اگر ما شست‌وشوی دست‌ها را جدی بگیریم، اگر در محیطی باشیم که با سطوح مختلف تماس داریم، حتماً باید از این ضد عفونی‌کننده‌ها استفاده کنیم. حتی اگر شما دست‌تان به سطحی آلوده خورده باشد قبل از اینکه به صورت بزنید، ضد عفونی کنید، برطرف می‌شود. پس ضد عفونی کردن و شستن دست برای پیشگیری خیلی مهم است. اگر می‌خواهید به کشوری بروید که از نظر اپیدمیولوژیک احتمالش هست، باید هوشیار باشیم که داریم وارد منطقه آلوده می‌شویم و آن مسائلی که گفته شد را رعایت کنیم. راه اصلی انتقال مشخص است. یک نکته جالب این است واکسنی که برای این بیماری وجود دارد، واکسن آبله میمونی است که ویروس زنده ضعیف شده واکسیناسیون است. این واکسن کارایی خیلی خوبی برای جلوگیری از ابتلا دارد و خیلی خوب محافظت می‌کند. یک مساله هم این است واکسن آبله‌ای که ما در قدیم می‌زدیم، در مقابل این آبله میمونی محافظت می‌دهد. بنابراین افراد بالای ۵۰ سال اگر در مواجهه با ویروس آبله میمونی قرار بگیرند، آن ایمنی که در بچگی در آنها به وجود آمده می‌تواند از آنها برای جلوگیری از ابتلا محافظت کند. برای همین می‌توانیم بگوییم افراد بالای ۵۰ سال مان تقریباً نباید نگران باشند و اگر هم در تماس قرار بگیرند به ندرت ممکن است مبتلا شوند. نکته دیگر این است که واکسن آبله وقتی برای آبله میمونی کارایی دارد، می‌شود از آن برای محافظت از دیگر افراد استفاده کرد. یعنی واکسنی که برای آبله بوده، برای آبله میمون هم مؤثر است و برای هر دو کارایی دارد. واکسن آبله میمونی در کشور ما نیست و در کشورهای معدودی وجود دارد. در کشورمان ضرورتی برای داشتن واکسن نداریم چون گفتم چه گروه‌هایی باید واکسن بزنند. اما به هر حال چیزی است که باید نسبت به آن آمادگی داشته باشیم ولی در حال حاضر خوشبختانه هیچ مشکلی نیست.»

احساس نیاز کاذب در میان مردم و ایجاد یک حالت غیرمعمولی در بازار است. مگر هر خانوار در ماه چند بطری نوشابه مصرف می‌کند که از نبود نوشابه در فروشگاه‌ها می‌ترسیدند؟ همین خرید غیرمعتدل و احتکارهای خانگی دقیقاً قسمه‌های فروشگاه را خالی می‌کرد و در آخر هم آنکه زنگ‌تر و آینده‌نگرتر بود، برنده آن روزها می‌شد.

هجوم به طلافروشی‌ها نیز قصه‌ای از این جنس بود. در وهله اول، به مخاطب این مساله را القا کردند که امروز با خرید طلا یا جاکلیدی، آینده را به نفع خودت تغییر خواهی داد. در سمت دیگر ماجرا نیز موضوع را به دینداری عامه گره زدند تا برای جامعه ایرانی و حتی مخاطب مذهبی هم قابل باور باشد. نتیجه اما چه شد؟ افزایش ۷۵۰ هزار تومانی قیمت سکه و ۱۰۰ هزار تومانی هر گرم طلا اما چگونه این سازندگان این کلیپ‌ها توانستند پای مردم را به طلافروشی‌ها بکشانند؟ با القای احساس نیاز کاذب به خرید طلا یا بهتر است بگوییم با خرافه. اینکه اگر طلا بخردی، اتفاق مثبتی در زندگی‌تان خواهد افتاد و پولدار خواهید شد. اگر جاکلیدی بخری، خانه‌دار خواهید شد. مردم نیز از روی علاقه به خرید خانه یا کسب درآمد بیشتر، این گزاره‌ها را باور می‌کنند و در آخر آتش به حدی شور می‌شود که دستفروش‌ان مترو جاکلیدی برای فروش ندارند.

ساختن، پرورش و انتشار عمومی یک خرافه کارآسانی نیست. هر قدر مردم ساده‌لوح و زودباور هم که در جامعه وجود داشته باشند و خرافه‌ها را باور کنند اما باز هم فراگیر شدنش، پیروسی‌های زمان بر است. برای همین سازندگان آن کلیپ‌ها چندین روز پیش از ۱۳ صفر این خرافه را منتشر کردند تا در آخر در روز موعود، همان امری صورت بگیرد که شاهدش بودیم. اما در این بین واقعا چه کسانی به دنبال افزایش قیمت طلا از طریق ایجاد چنین فضایی بودند؟ هنوز پاسخ این سوال معلوم نیست!

فرهیختگان

فرد روز

سه‌شنبه ۳ مرداد ۱۴۰۳

شماره ۴۲۱۳

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE